

СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА СИСТЕМНІ ЗМІНИ ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СТРАТЕГІЧНОГО ЗНАЧЕННЯ

Становлення інноваційної економіки в Україні відбувається на тлі світових кардинальних змін – диверсифікації інноваційної економіки, яка зміщує акценти економічного розвитку розвинених країн. Країни ж з 3-м та 4-м технологічними укладами, якою є Україна, не застосовують високі технології, оскільки матеріально-технічна база їх виробників не спроможна їх використувати. Для цього потрібно створити сприятливе середовище та відповідний економічний базис. В цьому напрямку є певні напрацювання щодо податкових змін в умовах становлення інноваційної економіки України – розробки, виконані за участю [1] або під керівництвом [2] автора, серед яких: концептуальний підхід до здійснення системних змін податкового стимулювання інноваційного розвитку підприємств стратегічного значення та відповідна концептуальна модель.

Остання враховує кардинальні зміни світової економіки останніх часів – зміну сутності та впливовості інновацій внаслідок інтелектуалізації економіки, розширення їх ринку та учасників цього ринку, відкриті інновації, прискорене формування технологічної структури та посилення стимулюючого впливу податкових важелів. В її основу, на підставі адаптації [1-2] з врахуванням узагальнень [3-4] покладено *сім основних припущень та аргументів*.

По-перше, існує кілька типів носія інноваційного розвитку. Це: а) власне розробник інноваційної ідеї – людина-інноватор; б) організаційні та інституційні утворення, що виконують інноваційну функцію на своєму рівні. Їх різновиди – 1) інноваційні та інноваційно-активні підприємства, включаючи малий бізнес у формі ФОП; 2) їх об'єднання (інноваційне партнерство та інноваційні кластери); 3) держава як гарант інноваційного розвитку в цілому; 4) об'єднані територіальні громади; 5) різні державні, вітчизняні та іноземні приватні і громадські організації інноваційної спрямованості, що утворюють національну інноваційну інфраструктуру.

По-друге, податкове стимулювання має охопити перші три типи носіїв інноваційного розвитку (інноваторів, підприємства, кластери та партнерство, організації інноваційної спрямованості) таким чином, щоб: створити привабливі умови для їх інноваційної діяльності та інноваційного пошуку, а четвертому типу (державі) – забезпечити складом та механізмом застосування податкових важелів економічні та організаційні можливості для інноваційного розвитку країни в та її підприємств.

По-третє, системні зміни та пріоритетні податкові зміни в умовах становлення інноваційної економіки мають відбуватися за принципами безперервності, обґрунтованості та справедливості способу реалізації відносин з приводу оподаткування, які втілюються у організаційно-правове забезпечення змін. За цими ж принципами мають застосовуватися інструменти податкового регулювання в інноваційній сфері, не посилювати асиметрію податкової системи країни та оподаткування [5] за жодним з трьох етапів процесу суспільного відтворення (організації виробництва, розподілу, споживання).

По-четверте, потрібно врахувати зведену типологію інструментів податкового регулювання, їх різні цілі, механізм дії, напрямки здійснення регулюючого впливу та сфери застосування, а також те, що податкове стимулювання інноваційного розвитку промислових підприємств є частиною загальної системи податкового стимулювання інноваційного розвитку країни в цілому. Тому воно має бути узгоджене на рівні регуляторного впливу, його механізмів та інструментів.

По-п'яте, системне податкове стимулювання безперервного інноваційного розвитку підприємств має бути засноване на оптимізації складу і структури системи податків, політиці

низьких податків, рівня базового податкового тягаря і ставок окремих податків, разом із системою пільгування, що включатиме податкові пільги і преференції.

По-шосте, доцільно застосувати біфункціональний підхід, що не ототожнює функціонал інструментарію податкового регулювання та роль податків, з певними доповненнями. Роль обумовлює існування 2-х домінант (організаційно-управлінська і соціально-економічна), з яких перша втілюється у адміністрування податків та друга – у вплив на економічну активність підприємств.

По-сьоме, становлення та диверсифікація інноваційної економіки у світі актуалізує розроблення та використання податкових важелів для стимулювання інноваційного розвитку не лише вітчизняних підприємств, а й розвитку їх інноваційного партнерства та інноваційної співпраці з іншими партнерами. Для цього сферами застосування податкових важелів треба визнати: а) інноваційно-інвестиційні проекти, що відповідають національним пріоритетам, державній стратегії інноваційного розвитку, які здійснюються підприємствами самостійно та за всіма видами і формами інноваційного партнерства; б) інноваційний розвиток підприємств та інноваторів – фізичних осіб в частині інноваційних витрат, інноваційної активності (впровадження, трансферу), патентування винаходів у секторі базових інновацій за національними пріоритетами; в) інноваційне партнерство та інноваційну співпрацю у всіх видах та формах.

1. Filyppova S. *The system changes of tax stimulation of industrial enterprises innovative development in the conditions of innovative economy formation: [Моногр.] / S. Filyppova, S. Neykov. – Schweinfurt: Time Realities Scientific Group UG (haftungsbeschränkt), 2017. – 215 p.* 2. Нейков С.О. *Податкові важелі стимулювання інноваційного розвитку промислових підприємств: дис. канд. екон. наук: 08.00.03 / С.О. Нейков. – Одеса, 2018. – 251 с.* 3. Желізняк Р.Й. *Податкове стимулювання інноваційної діяльності підприємств: дис. канд. екон. наук: 08.00.08 / Р.Й. Желізняк. – Львів, 2015. – 225 с.* 4. Богер О.В. *Податкове регулювання становлення інноваційної економіки: дис. канд. екон. наук: 08.00.03 / О.В. Богер. – К., 2016. – 196 с.* 5. *Подолання асиметрії в податковій системі України / А.І. Бутенко, Н.Л. Шлафман, О.В. Бовздоренко // Економічний вісник Донбасу. – 2016. – № 80 (45). – С. 121-129.*